

De Mer(c)kenhorst in het landschap van Overbetuwe

BUITEN[VER]BEELD i.s.m Schokland en water

De Mer(c)kenhorst in het landschap van Overbetuwe

Met voorliggende inrichtingsschets wordt aangegeven hoe - met enkele gebiedseigen beplantingen op en om het erf - de aloude relatie met de dorpsgaard van het oude Herveld weer versterkt wordt.

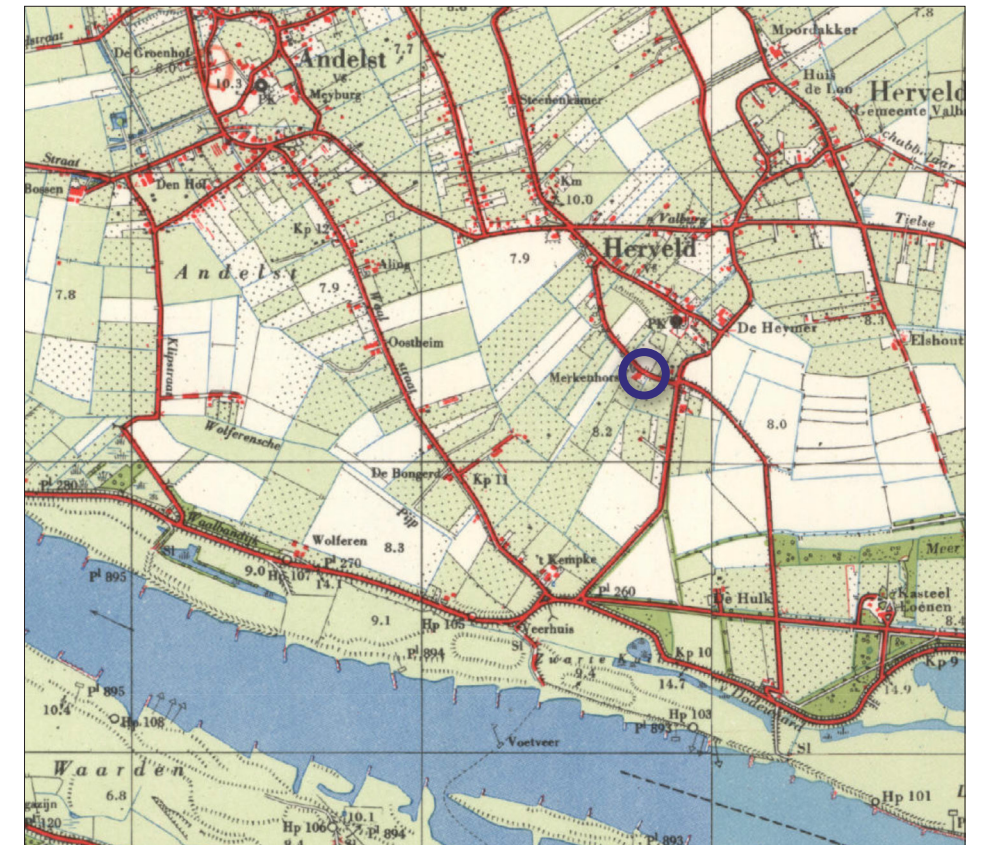
Daartoe dient eerst een korte geschiedenis aan de hand van kaarten verteld te worden.

1. **1867** De Merkenhorst is één van de beeldbepalende elementen van het zuidelijke deel van het oude dorp Herveld - samen met de kerk, museumboerderij 'Den Tip' en molen 'De Vink'.

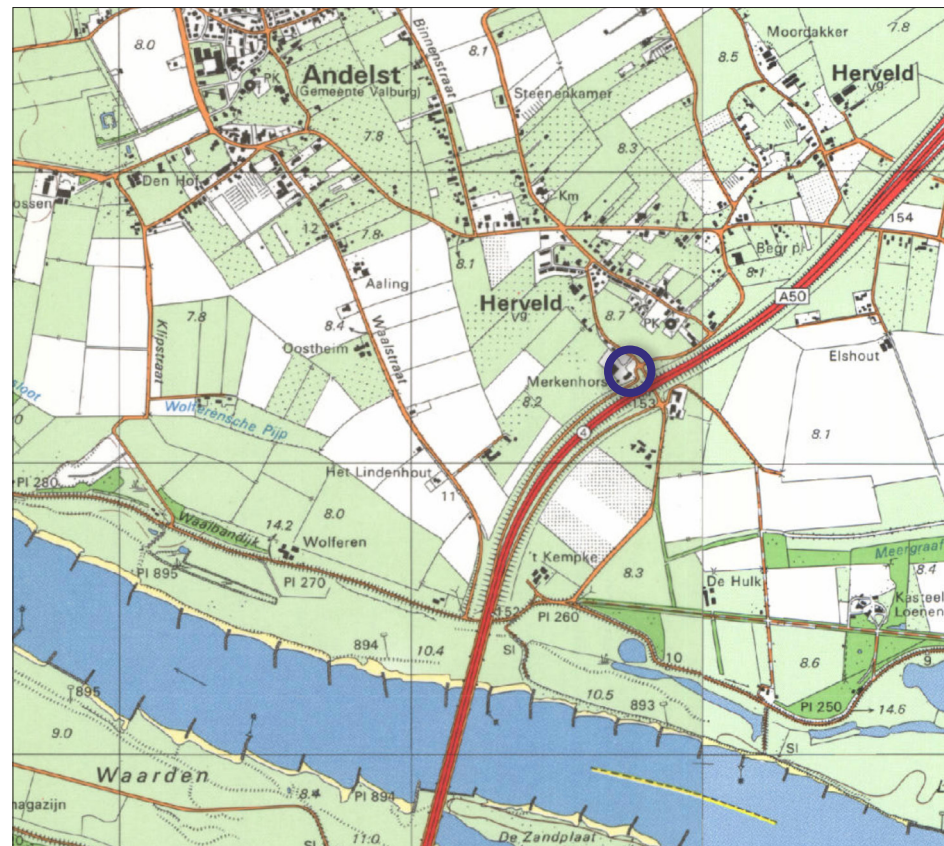
2 **1929** Ze liggen om een vanouds open ruimte. Je zou het kunnen zien als een dorpsgaard. Langs de noordelijke rand lagen kleinschalige erven met boomgaarden en het kerkhof. Daaromheen lagen op de oeverwallen de grote akkers en boomgaarden.

3 **1965** Vanuit De Merkenhorst kon je eeuwenlang uitkijken op de dorpsgaard, maar ook op de landerijen richting Zoelen en Elferen aan de Waal.

4. **1975** Bijna een halve eeuw geleden begon de aanleg van de A50, waardoor de visuele relatie tussen de Merkenhorst en het land richting Zoelen werd afgesneden. Het erf moest zich afsluiten voor de hinder van de snelweg.

5. **1986** Aan de westkant van de Merkenhorst kwam een manege met grote bouwwerken. Het historische ensemble van de Merkenhorst met het omliggende landschap kwam nog meer onder druk, maar de ligging aan de dorpsgaard bleefikbaar.

6. **2018** Door de verbreding van de A50 en de grote geluidsschermen werd de Merkenhorst nog meer bedreigd in haar rol als beeldbepalend gebouw in een 'eilandje historisch Betuwe'.

T-boerderij 'De Merkenhorst' aan de Merkenhorststraat 18 te Herveld. De Merkenhorst was een oud adellijk bezit. Omdat de adellijke eigenaar zijn lening niet tijdig afloste kwam de boerderij in handen van een aantal rijke burgers, die de leningen hadden verstrekt. Door vererving kwamen boerderij, opstallen en grond later in het bezit van professor Frederik Adolf van de Mark en Agneta van de Horst. De boerderij ontleent zijn naam aan de beide achternamen (Mark en Horst). De huidige boerderij is gebouwd in 1883. Op deze foto uit 1975 zien we de oostelijke gevel van het 'voorhuis' (links) en het 'achterhuis'. Links van het 'voorhuis' het talud van de autosnelweg A50. Op de voorgrond het fietspad dat naar de Waalbrug (Ewijk) leidt.

Frederik Adolf van der Marck (1719-1800)

Van der Marck werd geboren in een gezin dat vlak over de grens met de Republiek woonde, en zeer op de Verenigde Nederlanden was georiënteerd. Hij studeerde rechten en filosofie te Duisburg (promotie 1748), was advocaat te Arnhem (1748-1758), hoogleraar te Groningen (1758-1773), na conflicten over zijn staatkundige en theologische opvattingen uit zijn ambt gezet; hoogleraar te Lingen (1773-1783), te Deventer (1783-1787), na de inval door de Pruisen gedwongen te vluchten, hoogleraar te Burgsteinfurt (1788-1795) en tenslotte wederom te Groningen (1795-1800).

Agnetha van der Horst

1730-1798

✕ 1752

Friderich Adolph van der Marck

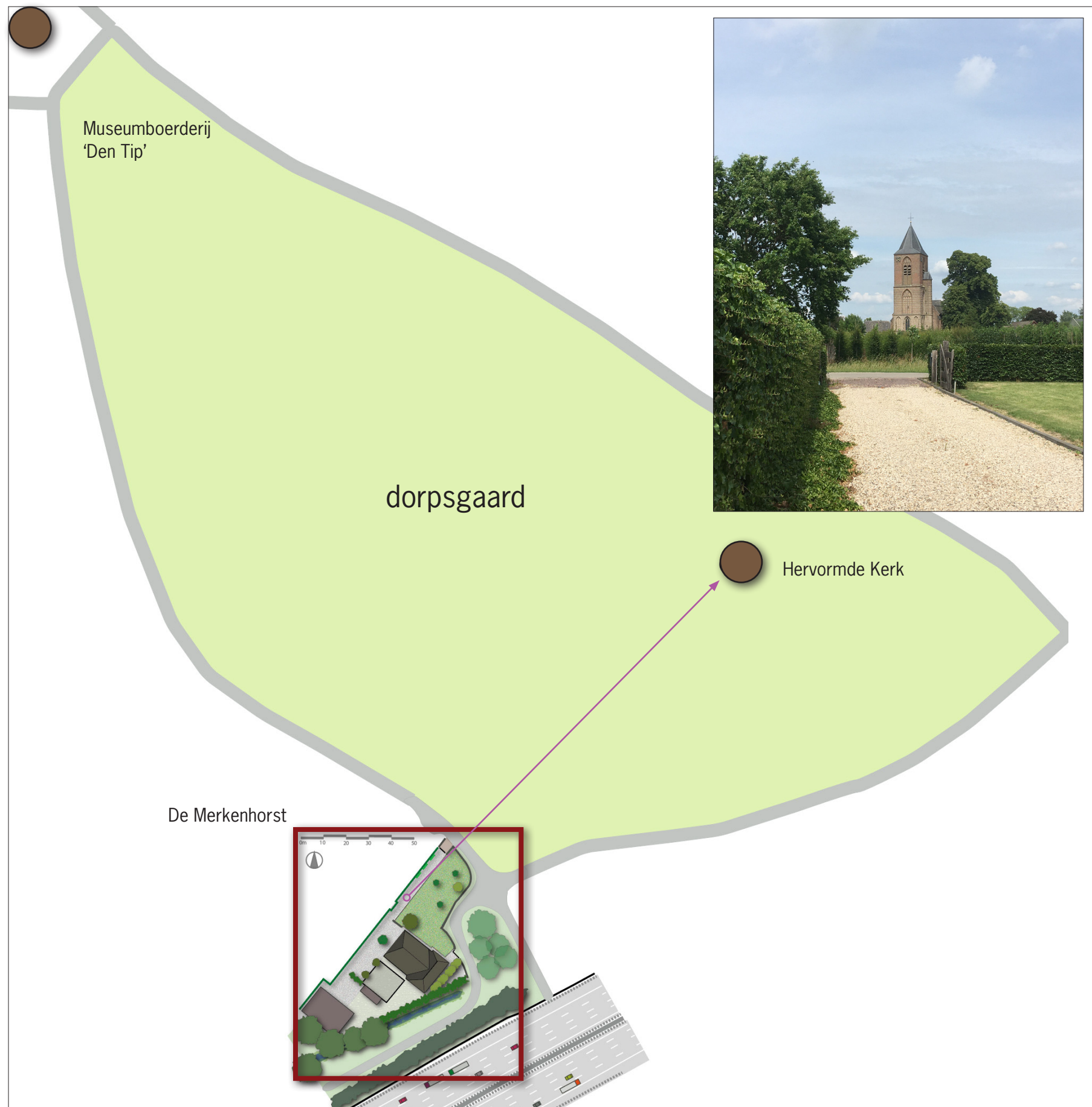
????-

Eindelijk nog eenige *horsten* vermeld, die wij haast *nesten* zouden noemen, als misschien het geschiktste woord, om het denkbeeld uit te drukken; — *Dernhorst* is de *donkere* horst; *Lokhorst*, *besloten* horst; *Slichttenhorst*, *moordenaars*-horst; *Blerinkhorst*, *kale-veld*-horst, van *blere*, *kaal*, en *ink*, *veld*; *Selhorst*, *goede* horst; *IJwhorst* (in Surrey *Ewhurst*) van *iw*, een *ijpenboom*, dus de *ijpen*-horst; *Nigtenhorst*, de *nieuwe* horst; *Linkhorst*, van *hline*, een onbeploegd gelaten stuk lands. — Verrassend ligt bij Herveld *Merkenhorst*. *Mercen* zijn de inwoners van Mercie, van het beroemde rijk, door de Anglen in het midden van het Britsche eiland gesticht; de letters *c* en *k* zijn dezelfde; het is dus blijkbaar de horst der *Merciërs*.

uit:

Bijdragen voor vaderlandsche geschiedenis en oudheidkunde, Volume 6

Motto voor de inrichtingsschets:
versterk met enkele gebiedseigen
beplantingen op en om het erf
de historische relatie tussen
De Merkenhorst en de dorpsgaard
van het oude Herveld

Vanaf de Merkenhorst heeft men over de dorpsgaard zicht op de traptoren van de Hervormde Kerk ($\pm$ 1450).
Na brand werd ze 1949-'53 gerestaureerd

Buiten[ver]Beeld

Hanneke Baltjes
De Watertoren 5
3912 AK Rhenen
0317 614735
info@schoklandenwater.nl
www.schoklandenwater.nl

Schokland en water

Henk van Blerck
De Watertoren 5
3912 AK Rhenen
0317 614735
info@schoklandenwater.nl
www.schoklandenwater.nl